

**Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»**

МУЗИЧНА ТА ХОРЕОГРАФІЧНА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

МАТЕРІАЛИ І ТЕЗИ

Т. 1

**XI Міжнародної науково-практичної конференції
молодих учених та студентів
24-25 жовтня 2025 року, Одеса**

MUSIC AND CHOREOGRAPHY EDUCATION IN THE CONTEXT OF SOCIETY'S CULTURAL DEVELOPMENT

A collection of scientific works based on the materials of the XI International Scientific and Practical Conference of Young Scientists and Students, Odesa, 2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

**МУЗИЧНА ТА ХОРЕОГРАФІЧНА ОСВІТА
В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНОГО
РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА**

**Матеріали і тези XI Міжнародної конференції
молодих учених та студентів
(24-25 жовтня 2025 р.)**

1 том

ОДЕСА 2025

УДК: 37+78+792.8+008-021.1

**Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку
суспільства.** Матеріали і тези XI Міжнародної конференції молодих учених
та студентів (Одеса 24-25 жовтня 2025 р.). — Т.1. — Одеса: ПНПУ імені
К. Д. Ушинського, 2025. — 237 с.

Рекомендовано до друку вченою радою Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені
К. Д. Ушинського». Протокол № 6 від 27.11.2025 р.

Рецензенти:

Мартинюк Тетяна Володимирівна, доктор мистецтвознавства, професор,
завідувач кафедри-професор кафедри мистецьких дисциплін і методик
навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі;

Білова Наталія Костянтинівна, кандидат педагогічних наук, професор,
професор кафедри теоретичної, музично-інструментальної та вокальної
підготовки, Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Матеріали і тези друкуються в авторській редакції.

Технічний редактор Ірина ЛЕВИЦЬКА

Mirosław KISIEL,
dr hab., prof. UŚ,
Uniwersytet Śląski Katowice, Polska

**PIELĘGNOWANIE DZIEDZICTWA NARODOWEGO SZTUKI
MUZYCZNEJ W POLSCE
W KONTEKŚCIE TRANSMISJI MIĘDZYPOKOLENIOWEJ**

Streszczenie: Artykuł podejmuje temat pielęgnowania dziedzictwa narodowej sztuki muzycznej w Polsce w kontekście transmisji międzypokoleniowej między studiującą młodzieżą a aktywnymi edukacyjnie seniorami. Praca ukazuje znaczenie muzyki jako nośnika tożsamości narodowej, emocji i wspólnotowych wartości. Wskazuje, że dziedzictwo muzyczne nie jest wyłącznie zapisem historycznym, lecz żywym procesem przekazywania tradycji poprzez wspólne muzykowanie, rozmowę i działanie artystyczne. Zwraca uwagę na rolę współczesnych projektów edukacyjnych, w których spotykają się doświadczenie i pamięć seniorów z nowoczesną wrażliwością oraz technologiczną biegłością młodzieży. Autor podkreśla, że aktywne uczestnictwo obu pokoleń w kulturze, również w przestrzeni cyfrowej, stanowi klucz do utrzymania i rozwoju polskiego dziedzictwa muzycznego w XXI wieku.

Słowa kluczowe: dziedzictwo narodowe, muzyka polska, transmisja międzypokoleniowa, edukacja muzyczna, seniorzy, młodzież, tradycja.

Abstract: Preserving Poland's national musical heritage in the context of intergenerational transmission This article explores the cultivation of Poland's national musical heritage in the context of intergenerational transmission between students and educationally active seniors. It demonstrates the importance of music as a vehicle for national identity, emotions, and communal values. The study argues that musical heritage is not merely a historical record but a living process of transmitting tradition through shared music-making, dialogue, and artistic endeavor. It highlights the role of contemporary educational projects that bring together the experience and memory of seniors with the modern sensibilities and technological proficiency of young people. The author emphasizes that the active participation of both generations in culture, including within the digital space, is key to sustaining and developing Polish musical heritage in the twenty-first century.

Keywords: national heritage, Polish music, intergenerational transmission, music education, seniors, youth, tradition.

Анотація: Збереження національної спадщини музичного мистецтва в Польщі у контексті міжпоколінної трансмісії

Ця стаття розглядає тему культивування спадщини національного музичного мистецтва в Польщі в контексті міжпоколінної передачі між молоддю, що навчається, та освітньої активними представниками старшого покоління. Робота демонструє важливість музики як засобу формування національної ідентичності, емоцій та цінностей спільноти. Підкреслюється, що музична спадщина - це не лише історичний запис, а й живий процес передання традицій через спільне музичне творення, діалог і мистецьку діяльність. Особливу увагу приділено ролі сучасних освітніх проєктів, які поєднують досвід і пам'ять старших людей із чутливістю та технологічною майстерністю молоді. Автор наголошує, що активна участь обох поколінь у культурному житті, зокрема в цифровому просторі, є ключем до збереження та розвитку польської музичної спадщини у XXI столітті.

Ключові слова: національна спадщина, польська музика, міжпоколінна передача, музична освіта, люди похилого віку, молодь, традиція.

Wprowadzenie

Dziedzictwo narodowe to coś więcej niż zabytki, obrazy czy nuty zapisane na papierze. To żywa pamięć o tym, kim jesteśmy jako wspólnota. To również wiedza o naszych emocjach, wartościach, języku i sposobie przeżywania świata. Każdy naród ma swoją muzykę, która niesie jego historię, a z nią radości, cierpienia, nadzieje i dumę. Pielęgnując to dziedzictwo, nie tylko wspominamy przeszłość, lecz także budujemy most między pokoleniami. To nasz wspólny dom zbudowany z dźwięków słów i wspomnień. W chwilach trudnych, w obliczu zagrożeń utraty wolności czy ataków wojny hybrydowej, przypominamy sobie o tych wartościach, które muzyka od wieków pomagała zachować.

Celem niniejszego wystąpienia jest podjęcie dyskursu w temacie pielęgnowania dziedzictwa narodowej sztuki muzycznej w Polsce, ukazując zagadnienie w kontekście transmisji międzypokoleniowej pomiędzy studiującą młodzieżą i aktywnymi edukacyjnie seniorami.

Dziedzictwo narodowej sztuki muzycznej w przekazie międzypokoleniowym

Muzyka jest jednym z najbardziej żywych i emocjonalnych wymiarów dziedzictwa narodowego. Towarzyszyła Polakom w chwilach radości, walki i nadziei, ale także w momentach bezsilności i zwątpieniu podczas zaborów i wojny. W dźwiękach Fryderyka Chopina, pieśniach Stanisława Moniuszki, w polskich kolędach, pastorałkach i melodiach ludowych zapisane zostały zbiorowe emocje i doświadczenia.

Podczas jednego z paryskich występów Chopin, grając „Poloneza As-dur”, wzruszył do łez grupę emigrantów. Jeden z nich powiedział: „Kiedy Chopin gra, Polska żyje”. To piękne świadectwo tego, jak muzyka stała się symbolem wolności

i narodowej tożsamości. Moniuszko natomiast marzył, by jego pieśni były śpiewane na co dzień: w domu, przy pracy, przy stole. Dzięki „Śpiewnikowi domowemu” jego utwory rzeczywiście trafiły „pod szczyty” i stały się częścią codzienności Polaków. Karol Szymanowski, zainspirowany góralską, mówił, że w jej brzmieniu „zakłeta jest cała dusza Polski”. Spotkanie to zaowocowało powstaniem baletu „Harnasie”, który łączył folklor z nowoczesnym językiem muzycznym. Współcześnie wiele grupy muzyki popularnej sięga do elementów folkloru, łącząc je z gatunkami młodzieżowymi, co stanowi przykład żywej kontynuacji tradycji.

Dziś, w epoce cyfrowej globalizacji, pojawia się pytanie: w jaki sposób to dziedzictwo przekazać młodemu pokoleniu tak, aby było dla niego „żywe”, a nie tylko „szkolne” czy „muzealne”?

Dziedzictwo sztuki narodowej to ni tylko dorobek kompozytorów i wykonawców, lecz także pamięć i potrzeba wspólnego przeżywania muzyki: śpiewania, rodzinnego muzykowania, kołędowania, uczestnictwa w koncertach czy wspominania ich po latach. Dziedzictwo kulturowe nie istnieje bez transmisji międzypokoleniowej, czyli naturalnego przekazywania wartości, umiejętności i emocji między starszymi a młodszymi. Właśnie w rozmowie, wspólnym muzykowaniu, słuchaniu, a czasem w milczeniu przy dźwiękach dawnych melodii, dziedzictwo naprawdę trwa.

Wspólne projekty młodzieży i seniorów

W ostatnich latach obserwujemy powstanie wielu projektów edukacyjnych łączących młodzież akademicką i aktywnymi edukacyjnie seniorami. To niezwykle cenne, ponieważ każda ze stron wnosi coś wyjątkowego.

- Seniorzy dysponują bogatszym doświadczeniem, emocjonalnym związkiem z tradycją oraz pamięcią żywych form kultury.

- Młodzież wnosi otwartość, znajomość nowych technologii i świeżość wyrazu artystycznego.

Wspólne działania mogą przyjmować formę warsztatów muzycznych (np. „Polskie pieśni dawniej i dziś”), koncertów międzypokoleniowych, realizacji nagrań wspólnych utworów czy digitalizację lokalnych archiwów muzycznych. Takie przedsięwzięcia tworzą przestrzeń twórczego dialogu pokoleń. Młodzież nie tylko poznaje historię muzyki, lecz także uczy się przeżywać emocje, które jej towarzyszyły. Seniorzy z kolei zyskują poczucie, że ich wspomnienia i tradycje mogą trwać w nowoczesnej formie: w nagraniach, podcastach, filmach czy mediach społecznościowych.

Przykłady dobrych praktyk

W Polsce powstaje coraz więcej inicjatyw pielęgnujących dziedzictwo muzyczne w duchu międzypokoleniowym. Warto wymienić między innymi:

- „Akademię kołęd”, warsztaty, podczas których studenci uczą się kołęd i pastorałek od zespołów senioralnych z różnych regionów Polski (np. Podhala, Śląska, Kurpiów).

- „Muzyka naszych korzeni” – projekt współpracy Uniwersytetów Trzeciego Wieku i uczelni pedagogicznych obejmujący badanie i wykonanie dawnych pieśni

oraz naukę tańców regionalnych i narodowych.

- Muzyczny wieszcz jest wśród nas” – inicjatywa digitalizacji wspomnień dawnych koncertów oraz rodzinnych tradycji muzycznych związanych z Chopinem, Moniuszką, Szymanowskim i innymi kompozytorami.

– „Wspólne muzykowanie” – zespoły chóralne, orkiestry i grupy taneczne, w których obok siebie występują dzieci, rodzice i dziadkowie, tworząc wspólnotę muzyczną ponad pokoleniami.

Dla młodych ludzi muzyka jest dziś dostępna „na wyciągnięcie ręki”: w serwisach streamingowych, grach komputerowych, filmach czy mediach społecznościowych. W tym oceanie dźwięków łatwo jednak zatracić to, właściwe i rodzime. Dlatego tak ważne jest, by starsze pokolenie aktywnie uczestniczyło w cyfrowym obiegu kultury, współtworząc cyfrowe archiwa lokalnych brzmień i historii muzycznych rodzin.

Każdy młody człowiek nagrywa wspólny występ z chórem seniorów i udostępnia go w sieci, to nie jest już tylko koncert - to akt transmisji kulturowej, która przenosi tradycję w nowy wymiar.

Zakończenie

Dziedzictwo muzyczne Polski to nie tylko historia zapisana w nutach, to przede wszystkim więź międzyludzka. Aby trwało, nie wystarczy o nim mówić, trzeba je przeżywać wspólnie. Muzyka nie zna wieku. Seniorzy i młodzi mogą razem tworzyć rytm pamięci, w którym przeszłość spotyka się z przyszłością, a tradycja staje się inspiracją. Pielęgnujmy dziedzictwo muzyczne ojczyzny, nie czekając na zagrożenia wojną hybrydową. Wtedy może być już za późno lub powstała sytuacja wymusi inne spojrzenie na tradycyjne wartości. Jak pisał Witold Lutosławski „Tradycja nie jest ciężarem, lecz punktem oparcia dla skrzydeł”.

LITERATURA

Derbaix, Ch. & Derbaix, M. (2019). Intergenerational transmissions and sharing of musical taste practices. *Journal of Marketing Management*, 35(6), 1-14. DOI:10.1080/0267257X.2019.1669691

Dziedzictwo Muzyki Polskiej, projekt finansowany przez Ministerstwo kultury i Dziedzictwa narodowego, <https://www.konwencjamuzyki.pl/files/uploaded/1607941765dmp-folder-informacyjny.pdf> [dostęp: 14.10.2025].

Farnicka, M. i Liberska, H. 2014. Transmisja międzypokoleniowa – procesy zachodzące na styku pokoleń. W: J. Janicka i H. Liberska (red.), *Psychologia rodziny*, (ss. 185-201). Warszawa: PWN.

Golianek, R. D. i Wojtczak, Z. 2023. *Operowe światy Stanisława Moniuszki. Dzieła i ich konteksty gatunkowo-stylistyczne*. Kraków: PWM.

Jackowski, J. P. 2024. *Polska muzyka tradycyjna – dziedzictwo fonograficzne. Stan aktualny – zachowanie – udostępnianie, tom 3*. Warszawa: PAN.

Kisiel, M. 2025. The Intergenerational Transmission of Musical Culture in the Perspective of Future Early Childhood Educators and Educationally Active Seniors.

Wychowanie w Rodzinie, nr 5, 35-49.

Kisiel, M. i Nikolai H. 2024. Przyszli nauczyciele względem transmisji kulturowej poprzez zasoby folkloru muzycznego: relacja z badań fokusowych. Південноукраїнські мистецькі студії, *South Ukrainian Art Studios*, 4, 31-39, <http://dx.doi.org/10.24195/artstudies.2024-4.5>

Tomaszewski, M. 2022. *Pieśń polska. Chopin, Moniuszko, Karłowicz, Szymanowski*. Kraków: PWM.

Wiśniewska, E. (2017). Starsi i młodzi w dialogu międzypokoleniowym. *Spółeczeństwo, Edukacja, Język*, 6, 27-47. DOI: 10.19251/sej/2017.6(2)

Олена РЕБРОВА,

доктор педагогічних наук, професор,
директор навчально-наукового
інституту музичного і перформативного
мистецтва та соціокультурних практик,
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені
К. Д. Ушинського»

НАВЧАННЯ ЧЕРЕЗ ДОСЛІДЖЕННЯ У КОНТЕКСТІ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

Університетська освіта – є цим середовищем, де концентрується наукова діяльність людей у всьому світі. Кожна кафедра університетів розробляє, досліджує та винаходить розв’язання актуальних проблем відповідно до проблематики роботи кафедри.

Викладачі безумовно дають знання студентам, щоб вони їх повторили, запам’ятали – це звичайний традиційний процес навчання. Але стрімкий розвиток науки, зокрема, інформаційних технологій, відкритість суспільства, змінило профіль і характеристики навчання в закладах вищої освіти. Коли інформаційний простір настільки став відкритий і доступний, що стає проблемою його діагностування та критичного ставлення до нього – сам факт отримання знань не є проблемою. Проблемою стає мислення та оперування знаннями.

Викладачі постійно здійснюють дослідження в прямому, або опосередкованому аспектах: через пошук нових ресурсів, засобів, оновлення освітніх програм і робочих програм певної дисципліни за рахунок проходження стажування, академічної мобільності, участі в науково-дослідницьких проєктах тощо. Викликом для викладачів також стають мінливі вимоги оновлених нормативних документів, які нерідко продиктовані саме євроінтеграційною стратегією розвитку освіти.

ЗМІСТ

Kisiel M.	
Pielęgnowanie dziedzictwa narodowego sztuki muzycznej w Polsce w kontekście transmisji międzypokoleniowej.....	4
Реброва О.	
Навчання через дослідження у контексті мистецької освіти.....	8
Русяєва М., Федорець М.	
Аксіологічний підхід у підготовці майбутніх викладачів мистецьких шкіл до формування музичної культури учнів.....	12
Гринчук І., Іздебська-Новіцька М., Крих Я.	
Укладання вокального і хорового репертуару: сучасні виклики.....	16
Зіневич Р.	
Сучасний український митець і його духовна місія (на прикладі творчості Владислава Горая).....	20
Рябуха С.	
Музична режисура у педагогічній практиці оперної студії.....	24
Гринчук І., Яременюк О., Томин І.	
Укладання репертуарних списків: методичний аспект.....	27
Брила М.	
Еволюція чардашу в сучасній сценічній хореографії.....	30
Feng Shichao	
表達手段作為藝術形象概念寶庫的屬性：方法論層面.....	33
Коваль С.	
Вплив воєнного стану на сучасне хореографічне мистецтво.....	35
Барановська І., Барановський Ю.	
Інтеграція народного інструментарію в освітній процес: методичні інновації навчання гри на сопілці та кларнеті.....	38
Лю Чжигу	
Вокально-педагогічний саморозвиток майбутніх викладачів: у пошуках теоретико-методологічних засад.....	41
Юй Ціцзя, Горожанкіна О.	
Розвиток етюду у фортепіанному мистецтві Китаю.....	44
Брашован А.	
Українська патріотична пісня – жанрові ознаки та педагогічний потенціал.....	47
Федорець М., Ван Ілун	
Кобзарське пісенне мистецтво як чинник становлення національної культури України.....	56
Самохіна С.	
Символіка прелюдії і фуги до мажор Й.-С. Баха з першого тому ДТК: до	